

DUBLING SONGS IN TURKISH CINEMA: BELKİS ÖZENER EXAMPLE

Yağmur Eylül DÖNMEZ*1, Ünal İMİK**

* Doktora Öğrencisi, İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
* Prof. Dr., İnönü Üniversitesi, Devlet Konservatuvarı, Müzik Bölümü

Abstract

Yeşilçam films, which have signed a period in Turkish Cinema, reflected the characteristic culture of its period, which is called singing films with its unique melodrama structure. It is seen that in many of the films shot in this period, the popular singers of the time were frequently featured as the lead actor and he voiced various musical works throughout the film. Although the audience thinks that the lead actor is listening to his voice, in fact, many of these works are in the form of dubbing. Many of Yeşilçam's leading leading names (who are not of sound artist origin) were interpreted in the movie by the dubbing method. One of the most important dubbing song commentators, whose voices were embedded in our ears even though we did not see them in the movies in this period, is undoubtedly Mr. Belkıs Özener.

In the research, a descriptive method was used to determine the situation. The research was limited to twenty-five works in the album "Yeşilçam Songs from the Voice of the Owner", which was prepared from the works performed by Belkıs Özener. In obtaining the research data, written and digital resource scanning, expert opinions and content analysis techniques were used.

If some of the research results are considered important, the concept of song dubbing is different from the general dubbing definitions and stands out as the vocalization of the songs included in the movie, and it has emerged as a profession in Turkish Cinema, especially during the Yeşilçam period. Özener's devotion to his years with devotion, carrying out his work meticulously, keeping himself in the background and being a Yeşilçam worker, even after many years, the dubbing artist has overtaken all his identities and is compatible with the emotional intensity of the films and the attitudes and behaviors of the leading actors in the film. Özener, who performs the work, has been shown to have provoked the effect that the actors really voiced by giving voices to nearly 20 leading actors and proved this effect by not having an alternative instead.

Keywords: Music, Turkish Cinema, , Song Dubbing, Belkıs Özener.

TÜRK SİNEMASINDA DUBLAJ ŞARKILAR: BELKİS ÖZENER ÖRNEĞİ

Özet

Türk Sinemasında bir döneme imza atmış olan Yeşilçam filmleri, kendine özgü melodram yapısı ile şarkılı filmler olarak adlandırılan döneminin karakteristik kültürünü hemen her yönü ile yansıtmıştır. Bu dönemde çekilmiş olan filmlerin birçoğunda zamanın popüler olmuş şarkıcıların başrol oyuncusu olarak sıkça yer aldığı ve film boyunca çeşitli müzik eserlerini seslendiği görülmektedir. İzleyici her ne kadar başrol oyuncusunun sesini dinlediğini düşünse de aslında gerçekte bu eserlerin birçoğu dublaj şeklindedir. Yeşilçam'ın önemli başrol isimlerinden (ses sanatçısı kökenli olmayan) birçoğunun film içerisindeki eser yorumlamaları, dublaj yöntemiyle sağlanmıştır. Bu dönemdeki filmlerde sahnede görmediğimiz halde sesi kulaklarımıza nakşedilmiş en önemli dublaj şarkı yorumcularından birisi de hiç şüphesiz Sayın Belkıs Özener'dir.

Araştırmada durum tespiti yapılmaya yönelik betimsel bir yöntem kullanılmıştır. Araştırma, Belkıs Özener'in icra etmiş olduğu eserlerden hazırlanmış olan "Sahibinin Sesinden Yeşilçam Şarkıları" albümündeki yirmi beş eserle sınırlı tutulmuştur. Araştırma verilerinin elde edilmesinde yazılı ve dijital kaynak taraması, uzman görüşleri ve içerik incelemesi tekniklerinden faydalanılmıştır.

Araştırma sonuçlarından önemli görülen bazılarından bahsedilecek olursa, şarkı dublajı kavramının genel dublaj tanımlarından farklı bir içeriğe sahip olduğu, şarkı dublajının film içerisinde yer alan şarkıların seslendirilmesi olarak Türk sinema sektöründe ön plana çıktığı ve özellikle Yeşilçam dönemi içerisinde önemli

¹ Sorumlu Yazar email: yagmureyluldonmez@gmail.com / Doi: 10.22252/ijca.759035

bir yer edinmiş olduğu, Filmlerde şarkı dublajının o dönemde bir meslek halini aldığı, şarkı dublajı alanına Sayın Belkis Özener'in özveriyle senelerini adanmış olduğu, bu alandaki çalışmalarını titizlikle yürüttüğü, kendini geri planda tutmuş olduğu ve Yeşilçam emekçisi olmasına rağmen yıllar sonra dahi kıymetinin yeterince anlaşılmadığı, mesleğine olan saygısının sonucu olarak dublaj ses sanatçılığının tüm diğer kişisel kimliklerinin önüne geçmiş olduğu, Sayın Özener'in yirmiyeye yakın başrol oyuncusunu film içerisindeki şarkılarını seslendirerek izleyicilerde gerçeklik hissiyatını ziyadesi ile oluşturmuş olduğudur.

Anahtar Kelimeler: Müzik, Türk Sineması, Şarkı Dublajı, Belkis Özener.

1.GİRİŞ:

Sinema sanatı tüm dünyada olduğu gibi Türk halkının da gönlünü fethetmiş sanat dallarının başında gelmektedir. Özellikle Yeşilçam dönemi Türk sinemasında, sevilen ses sanatçıların maceralı aşk hikayeleri ile daha da renklenmiş ve bu dönem filmlerinin bir çoğu adeta bir gazino sahnesine dönüşmüştür.

Bu sayede seyircilerin müzikli filmler yoluyla önceleri radyodan daha sonra gazinolardan tanıdığı ve sevdiği sanatçılara ulaşması mümkün olmuştur. Türk sineması aracılığıyla gazinoya gitme olanağı bulamayan izleyiciler, hayranlık duyarak dinlediği sanatçıları perdeden izleme ve dinleme imkanına kavuşmuştur. Bu dönemde gündelik yaşamın iki önemli eğlence aracı olan gazinolar ve sinema birbirlerinin popülerliklerinden sıklıkla yararlanmışlardır (Dönmez 2017:21-23).

Bu süreçte ses sanatçılığı alt yapısı ve yeteneği olmayan başrol oyuncularının film içerisinde şarkıcı rolü oynadıkları ve gazinoda sahne aldıkları görülen sahnelerde şarkı dublajı yöntemine başvurulmuştur. Özellikle 1965-1975 yılları arasında pilot ses (sesli çekim) kullanılmadan çekilmiş filmlerde diyaloglar için dublaj (sözlendirme) sanatçılarına ve şarkıların seslendirilebilmesi içinse şarkıcılara ihtiyaç duyulmuştur.

Bu ihtiyacın dublaj yöntemiyle karşılanması sonucu şarkılı filmlerin üretimi arttırmıştır. Bu süreç içerisinde ihtiyacın büyük bir bölümünü ise dönemde isminin dahi film jeneriklerinde yer almamış olduğu görülen 300'ü aşkın filmde şarkı seslendirmesi yapan dönemin önemli dublaj yorumcularından Belkis Özener karşılamıştır.

1.1. Şarkı Dublaj Sanatçısı Belkis Özener:

Özener sesiyle hayat vermiş olduğu filmlerde Türk Sanat Müziği, Türk Halk Müziği, Ninni, İlahi, Arabesk, pop, farklı dillerde ve hemen hemen her müzik türünde eser icra ederek Yeşilçam da müzikal çeşitliliği ile şarkı dublajı için önemli bir figür olmuştur.

Belkis Özener 1940 yılında İzmir'de Babası Erzincanlı müteahhit Mehmet Bey ile annesi Yugoslav göçmeni Fatma Hanımın üçüncü çocukları olarak dünyaya gelmiştir. Anne ve babasının 2 yaşında ayrılması sonucu Belma ablası annesiyle, Gönül ablası (Gönül Yazar) babasıyla, kendisi ise teyzesinin yanında büyümüştür.

Belkis Özener Ablası Gönül Yazar'ın 1952 yılında Ankara'da ilk evliliğini yapısıyla yanına taşınmış, 1954 yılında boşanmasıyla abla kardeş İstanbul'a yerleşmişlerdir. Özener Beyoğlu Balo Sokakta Madam Anna'nın evinde geçirmiş olduğu günleri hiç unutmamış olduğunu belirtmektedir. (Belkis Özener, Kişisel Konuşma, 15,05,2020)

1955 yılında İstanbul'da bir ses yarışmasında birinci olarak dönemin ünlü gazinolarından biri olan Beyaz Park sahnesinde ödül alan Özener; Zeki Duygulu, Radife Erten, Selahattin Pınar ve Alaeddin Yavaşca'dan Türk Sanat Müziği dersleri alarak şarkıcılığa başlamıştır. Özener almış olduğu musiki dersleri için her daim iftihar etmekte olduğunu ifade etmektedir. (Barkın Köksalan, kişisel Konuşma, 10,05,2020) 1956 yılında 16 yaşına girdiğinde ilk kez Beyoğlu Tepebaşında sahneye çıkmıştır. Aynı yıl iş insanı Rauf Köksalan ile evlenmiştir. Bu evlilikten Benek, Bengü ve Barkın isimlerinde çocukları olmuştur.

Koçyiğit'in Film gibi hayatlar programında (2019); şarkı dublajı çalışmaları öncesinde on yıllık süreçte Zeki Müren'in saz heyeti içerisinde vokalistlikten assolistliğe yükselmiş olduğu sahne yaşamından söz eden Özener, çocuklarının doğumuyla birlikte bırakmak durumunda olduğunu belirtmiştir.

Gönül Yazar'ın aksine çok fazla gazino sahnelerinde boy göstermemiş olan Özener, 1967 yılında bestekar Metin Bükey'in aracılığıyla seslendirme yapan Sevim Şengül'ün rahatsızlanması sonucu çağırıldığı stüdyoda

başrollerinde Türkan Şoray'ın yer aldığı Sinekli Bakkal filminde seslendirmiş ve Yeşilçam şarkı seslendirmelerine başlamıştır.

Özener ilk seslendirmeye gidiş hikayesini ise şu sözlerle ifade etmiştir;

“Metin Bükey benim apartman komşumdu. Bir gün kapımı çaldı ve kalk gidiyoruz dedi. Mırın kırın ederek takıldım peşine ve Mecidiyeköy deki Acar Film Stüdyosuna gittik. Önüme dini tasavvufi müzikler tekbirler geldi. Şarkı okuyacağımı düşündüğüm için şaşırımdım. Ben inançlı biriyim. Hepimizin bildiği tekbirler vardı. Biri Allah-u Ekber Allah-u Ekber la ilahe İllallah'tı. Tekbirleri okurken Türkan Şoray'ın namazda olduğunu gördüm ekranda. İlk başlangıcım böyleydi.” (Koçyiğit, 2019)

Belkis Özener'in oğlu Barkın Köksalan ile yapılan kişisel görüşmede Özener'in bilinenin aksine ilk olarak 1965 yılında şarkı dublajı çalışmasına Fatma Girik ve Fikret Hakan'ın baş rollerinde yer almış olduğu “Sokak Kızı” filinde başlamış olduğu bilgisine ulaşılmıştır. Bu bilgiyi Köksalan;

“Annemin albümü yayınlandıktan yaklaşık bir yıl sonra arkadaş grubunda eski film müziklerini incelerken 1965 yılı Sokak Kızı filminde annemin sesini duydum. Arkadaşlarımda ben de inanmamıştık çünkü annemin 1967 yılında şarkı dublajı yapmaya başlamış olduğunu biliyordum. Hemen annemi aradım ve böyle bir filmde dublaj yapıp yapmadığını sordum. Annem o kadar çok filmde seslendirme yaptım ki isimden çıkaramadım deyince şarkının kaydını dinlettim. ‘Ben sokak kızuyum, dağların yıldızıyım...’ Annem telefonda şarkıya eşlik etmeye başladı ve evet ben bu şarkıyı seslendirdim dedi. Böylelikle annemin şarkı dublajına başlangıç tarihi güncellenmiş oldu.” (Köksalan, Kişisel Görüşme 10.05.2020)

Sonraki yıllarda yine Türkan Şoray yanı sıra Fatma Girik, Hülya Koçyiğit, Filiz Akın, Selda Alkor, Esen Püsküllü, Neriman Köksal, Suzan Avcı ve Feri Cansel gibi yirmiye yakın ünlü Yeşilçam sanatçilerine sesi ile hayat vermiştir. Özener ise kendisinin mütevazı yaklaşımı ile on kişiden fazla olarak sesi ile hayat vermiş olduğunu belirtmektedir (Koçyiğit, 2019). Film stüdyolarında seslendirme yaparak geri planda kalmaktan rahatsız olmadığı sorusuna ise Özener ;

“ Gençliğimin en güzel yılları o karanlık odada müthiş bir özveri ile şarkı dublajı yaparak geçti. Hiç bir zaman sesimi verdiğim oyuncunun önüne geçmeyi düşünmedim. Benim işim oyuncunun ruhuna ruh katmayı ve geride durmayı gerektiriyor. Bu nedenle ön planda olan daima oyuncudur. Bunu hiç bir zaman dert edinmedim. Jenerikte benim ismim yazıyor mu yazmıyor mu sorma şansım bile yoktu. Zamanla yarışarak çok az paralara yaptık o işleri.” (Belkis Özener, Kişisel Konuşma, 15,05,2020)

Ek olarak Belkis Özener yapmış olduğu dublaj işinin zorluğunu ise şu sözlerle dile getirmiştir.

“Dublajın en zor yanlarından biri de senkron tutturma. Pilot ses kullanılmadan çekilen bu sahnelerde besteci Metin Bükey ve ekibiyle bana çok iş düşerdi. Atif Yılmaz'ın çektiği bir film. Başrolü Türkan Şoray oynuyordu ve onu senkronize edebilmek için yüzlerce prova yapmıştım. Bir türlü şarkı ağza oturmuyor. Rahmetli Atif Yılmaz da çok titiz, sesli çekilmiş gibi olsun, senkron tutsun diye bizi zorluyordu... On saatlik çalışma sonunda artık sesim çıkmıyordu. Ses tellerim zarar gördü. Ciddi bir tedavi gördüm ve altı ay çalışmadım. Türkan Hanımın Murat Soydan'la paylaştığı bu “Kölen Olayım” filmini unutamam.” (Belkis Özener, Kişisel Konuşma, 15,05,2020)

Ek olarak şu sözlerle dublaj sanatının zahmeti ve öneminden söz etmiştir.

“Dublaj bol provalı, yorucu ve zahmetli bir iş. Oğlum Barkın yeni doğduğunda lohusa dönemimde Erman Filmde ‘Boş Çerçeve’ filmi için seslendirmeye gitmiştim mesela. Şarkılarda duyguyu aktarabilmek çok önemli. Filmlerde bazı sahnelerde şarkı ile halkı ağlatmam mendillerini ıslatmam gerektiğini, bazı sahnelerde ise sesimle güldürmem, eğlendirmem gerektiği sorumluluğu ile icra ediyordum. Bu iş için Allah vergisi ses, eğitim, çevre ve biraz da şans önemli. Benim şansım Metin Bükey'in komşum olmasıdır.” (Koçyiğit, 2019)

Köksalan ise şarkı dublajının sanılanın aksine çok zor olduğundan söz etmiştir.

“ Annemin şarkı dublajı yapmış olduğu dönemde filmlerde sessiz çekim veya plaktan herhangi bir yorumcunun icra etmiş olduğu şarkı dinletilerek çekimler yapılmış. Başrol oyuncularını ise ağızlarını oynatarak sahnelerde canlandırma yapmış. Annem ise bu ağızlara ve okuma şekline göre bol provalı ve zorlu koşullarda seslendirme yapmış. Annemden en çok etkilendiğim şey ise; her oyuncunun ağız yapısı, görünümü ve film

senaryosuna uygun olarak şarkıları icra etmiş olmasıdır. Örneğin Türkan Şoray için okuduğu eserlerde onun dolgun dudak yapısını bozmayacak şekilde davudi, Hülya Koçyiğit için daha zarif daha hafif nüanslarla veya Filiz Akın için seslendirme yaptığına ise daha Avrupalı belki birazcık daha şımarık bir edada dublaj yapmıştır. Tüm bu özveri ve zahmeti çektiği için annem gerçek bir Yeşilçam emekçisidir". (Köksalan, Kişisel Görüşme 10.05.2020)

Yeşilçam filmlerinin azalması ve erotik filmlerinin ön planda olamaya başlaması ile dublaj yapmayı bırakan Belkis Özener'in son dublaj yaptığı film Cıvıv Çıkacak Kuş Çıkacak filmi olmuştur. Bu vedadan belli bir süre sonrasında eşinin rahatsızlığı ile ilgilenmiş ve kaybetmiştir. Özener bu dönemini ise;

"İnsan sevdiği birini kaybedince anlıyor her şeyin ne kadar manasız olduğunu. Her şeyden elimi ayağımı çektim ve bir anlamda siyah beyaz bir hayatı sürüklemeye başladım peşim sıra. Unutulmuşluğa da biraz tepkiliydim aslında, kırgınlık vardı, hüznü vardı, vazgeçmişlik vardı." (Belkis Özener, Kişisel Konuşma, 15.05.2020)

2003 yılına kadar ismi pek fazla gündemde olmayan Belkis Özener aynı yıl Murat Meriç'in hazırladığı "Yeşilçam Şarkılı Filmleri" programında konuk olarak yer almıştır. Bu programla izleyicilerin belki de hayatlarında ilk kez gördükleri ancak sesine aşına oldukları Özener'i tanıma imkanı doğmuştur.

Belkis Özener tanınmasının önemini şu sözlerle açıklamıştır;

"Nostalji plaklarını şaşkınlıkla dinliyordum, pek çok kişi gözlerimin içine bakarak bu eserleri ben okudum diyordu. Bu benim hakkım dedim. Ben o plakları ve cd'leri duyduktan, gördükten sonra gün yüzüne çıktım. O hak benim diye bir sızı duydum. Filmleri izlerken sızı duydum. Kibarlığımdan, zarafetimden hiçbir zaman oyuncuların önüne geçmek istemedim. Zaten onların sayesinde yükseldim. Jeneriklerde adım dahi geçmedi. Acaba hırsım olmadığından mı bilemiyorum." (Özener, Kişisel Görüşme, 15.10.2020)

Oğlu Barkın Köksalan ise (10.05.2020)

"Annemi Türk halkı tanımadan kaybetseydim çok üzülürdüm. Annemin bu değeri görebilmesi beni çok mutlu ediyor. Eğer annem bu değeri görmeden aramızdan ayrılıysaydı, bu eserleri annem okuyordu dediğimde sanırım bana hiç kimse inanmazdı"

diyerek gölgeden aydınlığa çıkmış olan bu başarı dolu hikayeden mutluluk ile bahsetmektedir.

Sonraki yıllarda pek çok televizyon programlarına konuk olarak çağırılmıştır. Bunlardan bir kısmı 2014 yılında kanal D de yayınlanan Beyaz Show programı, 2017 yılında Habertürk bayram programı, 2019 yılında oğlu Barkın Köksalan ile TRT de yayınlanan sunuculuğunu Yeşilçam'ın değerli oyuncularından Hülya Koçyiğit'in üstlendiği Film Gibi Hayatlar programları olmuştur.

2004 yılında Uçan Süpürge Kadın Filmleri Festivalinde "Beyaz perdenin gizli kahramanı" olarak anons edilerek onur ödülüne layık görülmüştür (www.hersanat.com). 2007 yılında 13. Kral Video ve Müzik Ödülleri en iyi kadın TSM sanatçısı ödülünü almıştır. 2017 yılında 7. Malatya Uluslararası Film Festivalinde de onur ödüllere layık görülmüştür. 2019 yılında İzdiham Edebiyat Ödüllerinde yılın sanatçısı onur ödülüne layık görülmüştür. Belkis Özener yerel ve ulusal almış olduğu sayısız onur ödülleri kendisini koltuğunda rahat ve huzurla oturmasını sağlamakta olduğunu belirtmektedir.



Resim 1: “Sahibinin Sesinden Yeşilçam Şarkıları” Albüm Kapağı

2006 yılında Kalan müzik ile ses teknisyeni Necip Sarıcioğlu'nun arşivinden yararlanılarak Özener'in seslendirmiş olduğu 300'ü aşkın şarkılı film kayıtlarından 25'i seçilerek “Sahibinin Sesinden Yeşilçam Şarkıları” albümü yayınlanmıştır. Özener Necip Sarıcioğlu'nun arşivlemesi için ödül gibi oldu bize açıklamasında bulunmuştur. Albüm sonraki yıllarda Long Play olarak ta satışa sunulmuştur.

1.2. Problem Durumu ve Cümlesi:

1950'li yıllardan itibaren Türk sineması tesiri altına alan Yeşilçam'ın, alaturka ismiyle anılan Türk Sanat Müziği ve Popüler Müzikler ile iç içe geçerek oluşturmuş olduğu şarkılı filmler yapısıyla kendine özel bir yer edinmiş olduğu görülmektedir. Bu filmlerde başrol oyuncularının bir çoğunun müzik alt yapısı bulunmaması sebebiyle eserleri seslendirilmesi için ise dublaj ihtiyacı doğmuştur.

Üç yüzü aşkın filmde sesi ile yer almış olan Belkıs Özener ise Yeşilçam şarkılı filmlerinin görülmeyen ancak etkin kadın şarkı dublaj sanatçısı figürlerinden biri olma özelliğini taşımaktadır. Özener'in dönemdeki etkin çalışmalarından yola çıkılarak bu araştırmanın problem cümlesi “Belkıs Özener'in yorumladığı Yeşilçam filmlerindeki dublaj müziklerle Yeşilçam film müzikleri kavramı ve Belkıs Özener'in katkıları nelerdir?” olarak belirlenmiştir.

1.2.1- Alt Problemler:

1. Şarkı Dublajı ve dublaj sanatı nedir?
2. Belkıs Özener haricinde Türk Sinemasında kimler dublaj şarkıcılığı yapmıştır?
3. Belkıs Özener'in sahne hayatı (solist) olmasına karşın şarkı dublajı sanatıyla özdeşleşmesinin nedenleri nelerdir?
4. Şarkı dublajı ile çekilen filmlerde karşılaşmış olan zorlukları ve şarkı dublajının filmlere katkıları nelerdir?
5. Belkıs Özener'in yaklaşık olarak Türk sinemasında yirmiye yakın oyuncuya ses yapmış olmasına karşın seyircilerde aynı ses etkisi yaratmama sebebi nedir?
6. Belkıs Özener'in seslendirdiği şarkılar makamsal ve makamsal dizi hususiyeti özelliklerine göre dağılımı nasıldır?
7. Belkıs Özener'in seslendirdiği şarkılarının Usul dağılımları nasıldır?
8. Belkıs Özener'in seslendirdiği şarkılarının metronom hızları nedir?
9. Belkıs Özener'in seslendirdiği şarkılarda çalgı gruplarının dağılımı nasıldır?
10. Belkıs Özener'in seslendirdiği şarkılarının filmlerdeki kullanım süreleri nedir?
11. Filmin ismi, senaryo ve Belkıs Özener'in seslendirdiği şarkılarının söz öğeleri arasında etkileşim var mıdır?
12. Film içerisinde Belkıs Özener'in seslendirdiği şarkıların söz yazarları ve bestecileri kimlerdir?
13. Film içerisinde Belkıs Özener'in icra etmiş olduğu şarkılarda hangi başrol oyuncuları yerine dublaj yapmıştır?

1.3. Araştırmanın Amacı ve Önemi:

Yeşilçam şarkılı filmlerin görünmez kahramanlarından olan ve sesi ile üç yüzü aşkın filmde yer alan Belkıs Özener'in icra etmiş olduğu eserlerden yola çıkarak Yeşilçam dublaj film müziklerinin incelenmesi araştırmanın temel amacı olarak benimsenmiştir.

Türk sinemasında kendine önemli bir yer edinmiş olan Yeşilçam dublaj film müzikleri kavramının ve Belkıs Özener'in katkılarının incelenmesi yoluyla günümüzde ve gelecek zamanlarda öngörü ve fikir oluşumuna katkı sağlayabilmesi açısından önem arz etmekte olduğu düşünülmektedir.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları:

Araştırma, Belkıs Özener'in 1960-1980 yılları aralığında sesiyle yer aldığı Yeşilçam filmlerindeki kayıtlardan oluşturulmuş “Sahibinin Sesinden Yeşilçam Şarkıları” albümündeki 25 şarkı ile sınırlandırılmıştır.

2. YÖNTEM:

Bu araştırmada Yeşilçam filmleri ve Belkıs Özener yorumları örneklemeden yola çıkılarak Türk Sineması film müzikleri incelemek ve ifade edebilmek adına Nitel Araştırma yöntemlerinden Tarihsel Araştırma Modeli tercih edilmiştir. Tarihi araştırmalarda, dönemin dokümanları irdelenerek veya zamanda yaşamış kişilerin görüşlerinden istifade edilerek odaklanılan problemle ilgili “geçmişte ne oldu?” sorusuna cevap arayan ve dönemde neler yaşandığını olabildiğince doğru bir şekilde açıklamaya çalışılan yöntem olarak tanımlanabilir. (Büyüköztürk vd. 2017:20)

1960'lardan 1970'li yılların sonuna kadar uzanan Türk Sinemasında Yeşilçam filminde yorumculuğu ile önemli bir figür olan Belkıs Özener'in üç yüzü aşkın filmdeki eser icrası bu araştırmanın evrenini, Özener'in 1960-1980 yılları aralığında sesiyle yer aldığı filmlerindeki kayıtlardan oluşturulmuş “Sahibinin Sesinden Yeşilçam Şarkıları” albümündeki 25 eser bu araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır. Verilerin toplanmasında kaynak taraması yapılmış elde edilen yazılı kaynaklar kitap, tez, makaleler ve görsel kaynak film video kayıtlarından istifade edilmiştir. Elde edilen veriler daha sonra kolay anlaşılabilir tablolara dönüştürülerek yorumlanmaya çalışılmıştır.

3. BULGULAR VE YORUM:

Bu bölümde problem durumu ve alt problemlere ilişkin bulgulara yer verilmektedir.

1. Alt probleme ilişkin Bulgular:

Türk Dil Kurumunca “Sözlendirme” olarak yer alan dublaj kavramı; yapılmış olan video, dizi veya film projelerinde oyuncunun sesinin beğenilmemesi, yabancı kaynaklı projelerde farklı dildeki yapıyı Türkçe çeviri ile yeniden konuşmak ya da çekim sırasında doğru alınamayan sesler için, belirli kurallar (diksiyon, vurgu, tonlama vb.) dahilinde yeniden ses verme olarak tanımlanabilir.

Dublaj; genellikle konuşması veya sanatçı tarafından dublajını yaptığı karaktere sesiyle mimikler vererek karakterin aynı ifadelerinde ve uygun senkrona yapılır. Dublaj yapılırken aynı dilde dudak senkronu önemliken farklı dilde önemsenmez lakin süreye sadık kalınır. Türkiye’de seslendirme 1932 yılında “Bir Millet Uyanıyor” filmiyle başlamıştır. Film Türkiye’de dublaj sanatının başlangıcı olarak kabul edilmektedir (Aksoy 2006:23).

Şarkı dublajı ise, film sahnelerindeki duygu yoğunluğuna bağlı olarak belli senkron ve tonlamaya uygun olarak sadece şarkıların seslendirilmesi olarak tanımlanabilir. Türkiye’de şarkı dublajı ise Türk sinemasında bir döneme imzasını atmış olan şarkılı filmleri ile dikkat çeken Yeşilçam sineması dönemi ile başlamış olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Şarkıcılık alt yapısı olmayan başrol oyuncularının film içerisinde şarkıcı veya akış içerisinde şarkı söyleme sahneleri için şarkı dublajı ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Bu ihtiyacın karşılanma süreci ise ilk olarak plak kayıtlarının eklenmesinde daha sonralarında ise konuşma dublajı haricinde sadece film içerisinde yer alan şarkıların seslendirilmesi için şarkı dublaj sanatçıları ile oluşturulmuştur.

2. Alt probleme ilişkin Bulgular:

Türk Sineması şarkılı filmler döneminde şarkıcı bir çok ismin şarkı dublajı yapmış olduğu gözlemlenmektedir. Özellikle şarkıcıların başrol oyuncusu olduğu filmlerde (örneğin Zeki Müren, Emel Sayın, Gönül Yazar, Neşe Karaböcek vs.) şarkıcılar kendi şarkı dublajlarını kendileri yapmışlardır. Şarkı söyleme potansiyeli taşımayan oyunculara ise plak kayıtları kullanımında Kamuran Akkor, Şükran Ay, Nesrin Sipahi gibi isimlerin plaklarına yer verilmiştir. Genel olarak şarkı dublajını kadın aktrisler 1963 yılından 1970'lere kadar Sevim Şengül, 1965 yılında başlayarak Yeşilçam'ın son dönemine kadar üç yüzü aşkın filmde dublaj yaparak Belkıs Özener; erkek aktörlere ise Alaattin Sensoy, Eyüp Uyanıkoğlu, Esin Engin vs. gibi isimler üstlenmişlerdir.

3. Alt probleme ilişkin Bulgular:

Özener, ablası Gönül Yazar gibi dublaj şarkıcılığı öncesi dönemde şarkıcılık yapmıştır. Zeki Müren'in vokalistliğinden başlayarak, Bebek belediye Gazinosunda assolist mertebesine yükselen bir sahne yaşamı olmuştur. Erken yaşta evlenmesi ve çocukları olması sebebiyle sahnelere ara vermesinin ardından Metin Bükey'in yönlendirmesiyle şarkı dublajına başlaması kendisini bu mesleğe adanmasına vesile olmuştur. Köksalan ile yapılan görüşmede;

“Annem ailesi için sahnelerden ayrılmış bir kadındır. Ancak şarkı dublağı annemi çok daha mutlu eden bir iş halini almıştır. Hem sanatsal anlamda kendini tatmin edebildiği, hem dönemin en kıymetli eserlerini seslendirebildiği hem de bizlerle ilgilenme imkanı bulabildiği bir meslek olmuştur.”
Açıklamasında bulunmuştur. (Köksalan, Kişisel Görüşme, 10.05.2020)

4. Alt probleme ilişkin Bulgular:

Şarkı dublağı mesleği 1960’lı ve 70’li yıllarda çok farklı, nadir ve özel bir meslek olarak karşımıza çıkmaktadır. Böylesi bir işin uygulanmasının sürecinde da elbette bazı sorunlar ortaya çıkmıştır. Bu sorunlardan bir kaçını Belkis Özener şu şekilde ifade etmiştir.

“ O dönemde filmlerin büyük bir çoğunluğu sessiz çekiliyordu. Seslendireceğim filmi genel olarak film çekilip bittikten sonra görüyordum. Filmin çekimi esnasında şarkıyı söylediği görülen oyuncu plaktan herhangi bir şarkıcının kaydını dinleyerek şarkıyı söylüyormuş gibi yapıyordu. Stüdyoda şarkıyı icra ederken ekranda ağız ve sözlerin oturmasına film karelerine dikkat etmek zorundaydım. Mesela bir çok eserde süre değerlerini esere göre değil oyuncunun ağız hareketlerine göre uyarlamak zorunda kaldım. Bir eseri bir çok prova ile tekrar tekrar söyleyerek filmin içerisine dahil edebildik. Şarkıları kendi elimle bir terzi edasıyla kesip biçip yeniden dikiyordum. Senkron sorunu sebebiyle pek çok şarkıda usuller kaçmış veya sözler eksik kalabiliyordu.” (Özener, Kişisel Görüşme, 15.05.2020)

Şarkı dublağı mesleğinin Türk sinemasına en büyük katkılarından biri kuşkusuzdur ki, konuşma dublağı profesyonelliğini, şarkı yer alan bölümlere de taşımış olmasıdır. Plak kullanımları yerine stüdyo ortamında şarkı kayıtları alınarak, film yapısına ve sahne duygusuna uyumlu eser yorumları yapılmasına imkan tanımıştır. Prozodi ve senkron problemlerinin en aza indirilmesine imkan sağlamıştır.

5. Alt probleme ilişkin Bulgular:

Belkis Özener yaklaşık olarak yirmiye yakın Türk Sineması başrol oyuncusunun şarkı dublağı yapmıştır. Ancak seyircilerde aynı ses etkisi yaratmama veya oyuncuların bu sese sahip olduğu algısı oluşmuş olduğu düşünülmektedir. Bu durumun en önemli kanıtı ise Yeşilçam dönemi sonrası pek çok oyuncunun gazino sahnelerinde şarkıcı olarak sahne almaları, bu alanda iş yapmalarına imkan bulmaları gösterilebilir. Köksalan bu durumla ilgili;

“ Annem her bir eseri bir çok filmde ve bir çok oyuncu için okumuştur. Ancak her filmde farklı yorumladığını görüyorum. Filmdeki duygu yoğunluğu annemi etkilediği gibi, filmdeki kadın oyuncunun yapısı karakteri de annem için önemli okuma kriteri olmuştur. Örneğin Hülya Koçyiğit’in zarif ve naif görünümüne göre yumuşak ve duygulu okuduğu, Türkan Şoray’da davudi, Hale Soygazi’de daha sakin gibi vb. Bu durumu ve kriterleri oluşturması annemi başarılı kılan. Buğulu sesi ile sahnelerdeki hüznü, kederi, gözyaşını, haykırırları ya da tam tersi sevinçleri, huzuru, mutluluğu, aşkı şarkılarda anlatmış aktarmıştır. Onu Yeşilçam emekçilerinden biri yapan, yıllar sonra görünür olması insanlar tarafından bu kadar sevilmesindeki sır burada saklı.” (Köksalan, Kişisel Görüşme, 10.05.2020)

Belkis Özener geçmişten günümüze değin üç yüzü aşkın filmde şarkı dublağı yaparak Türkiye’de neredeyse bu kadar seslendirme yaparak tek olması ve bir rekoru elinde tutmakta olduğunun söylenmesi yanlış olmayacaktır. Özener’in seslendirmiş olduğu eserlerin analizi için araştırma örnekleminden yola çıkılarak “Sahibinin Sesinden Yeşilçam Albümü” içeriğindeki eserleri ve film içerisindeki kullanımlarını detaylı irdelenecek olursa;

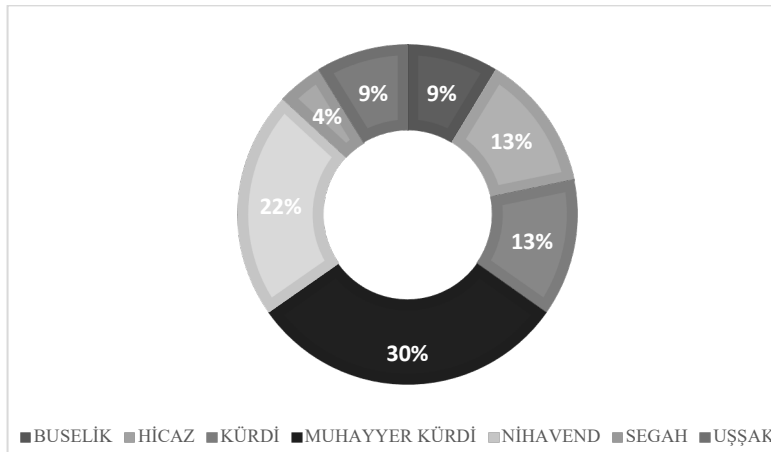
Tablo 1: “Sahibinin Sesinden Yeşilçam Albümü” İçerik Analizi.

Şarkı İsmi	Şarkı Söz Yazarı	Şarkı Bestecisi	Şarkının Seslendirildiği Film	Film Yılı	Filmde şarkıyı seslendirdiği görülen oyuncu	
Sevemedim Gözlüm	Kara	A. Nail Bayşu	Orhan Gencebay	Kara Gözlüm	1970	Türkan Şoray
Adını Anmayacağım	Mehmet Erbulan	Nedim Saatçi	Beyoğlu Güzeli	1971	Hülya Koçyiğit	

Gözüm Sende	Ülkü Aker	Ülkü Aker	Kara Gözlüm Solan Bir Yaprak Gibi	1970 1971	Türkan Şoray Fatma Girik		
Hayat Sevince Güzel	Erkan Yurdaer	Metin Bükey	Çile	1972	Türkan Şoray		
Nasıl Geçti Habersiz	Nihat Aşar	Teoman Alpay	Beyoğlu Güzeli	1971	Hülya Koçyiğit		
Gümüş Gerdanlık	Metin Bükey	Metin Bükey	Gümüş Gerdanlık	1972	Zeynep Aksu		
Boş Çerçeve	Arda Şendoğan	Nedim Saatçi	Boş Çerçeve	1969	Hülya Koçyiğit		
Civciv Çıkacak Kuş Çıkacak	Metin Bükey	Metin Bükey	Civciv Çıkacak Kuş Çıkacak	1975	Mine Mutlu		
Damarımda Kanımsın	Sinan Subaşı	Sinan Subaşı	Aşk Mabudesi Arkadaşlık Öldü mü? Sürtük	1969 1970 1970	Türkan Şoray Esen Püsküllü Hülya Koçyiğit		
Aşkın Bahardı	Yıldırım Gürses	Yıldırım Gürses	Yaşamak Ne Güzel Şey Yaban Gülü	1969 1970	Selda Alkor Zeynep Aksu		
Yağmur	Vedat Yıldırım bora	Vedat Yıldırım bora	Emine	1971	Filiz Akın		
Çile	Hulki Saner	Hulki Saner	Çile	1972	Türkan Şoray		
Dudaklarımda Arzu	Sevim Özhan	Sadettin Öktenay	İki Ruhlu Kadın Afacan Harika Çocuk	1971 1972	Fatma Girik Zeynep Aksu		
Asmam Çardaktan	Kaynak: Gönülüm	Özay	Kaynak: Gönülüm	Özay	Beyoğlu Güzeli Ateş Parçası	1971 1971	Türkan Şoray Hülya Koçyiğit
İçin İçin Yanıyor	Ş. Ayhan Özışık	Ş. Ayhan Özışık	Sürtük	1970	Hülya Koçyiğit		
Sevil Neşelen	Turgut Yarkent	Sadettin Öktenay	Emine	1971	Filiz Akın		
Senin Yüzünden	Ş. Ayhan Özışık	Ş. Ayhan Özışık	Aşk Mabudesi Yaşamak Ne Güzel Şey Yaban Gülü	1969 1969 1970	Türkan Şoray Selda Alkor Zeynep Aksu		

Karakolda Ayna Var	Yıldırım Gürses	Yıldırım Gürses	Fosforlu Cevriye	1969	Türkan Şoray
			Cevriyem	1978	Türkan Şoray
Oy Oy Bir Tanem	Osman Genç	Osman Genç	Kara Gözlüm	1970	Türkan Şoray
Nisan Yağmuru	M.Rafet Başaran	Rıza Ateş	Sana Dönmeyeceğim	1969	Türkan Şoray
			Yaşamak Ne Güzel Şey	1969	Selda Alkor
Fıstık Gibi	Hulki Saner	Erol Büyükburç	Fıstık Gibi	1970	Feri Cansel
Buğulu Gözler	Metin Bükey	Metin Bükey	Buğulu Gözler	1970	Türkan Şoray
Sen (Ömrüm Benim)	Yıldırım Gürses	Yıldırım Gürses	Yaban Gülü	1970	Zeynep Aksu
Tamba Tamba	Metin Bükey	Metin Bükey	Dünyanın En Güzel Kadını	1968	Türkan Şoray
Oyun Bitti	Bülent Pozat	Nedim Saatçi	Beyoğlu Güzeli	1970	Hülya Koçyiğit
			Oyun Bitti	1970	Filiz Akın

6. Alt probleme ilişkin Bulgular:

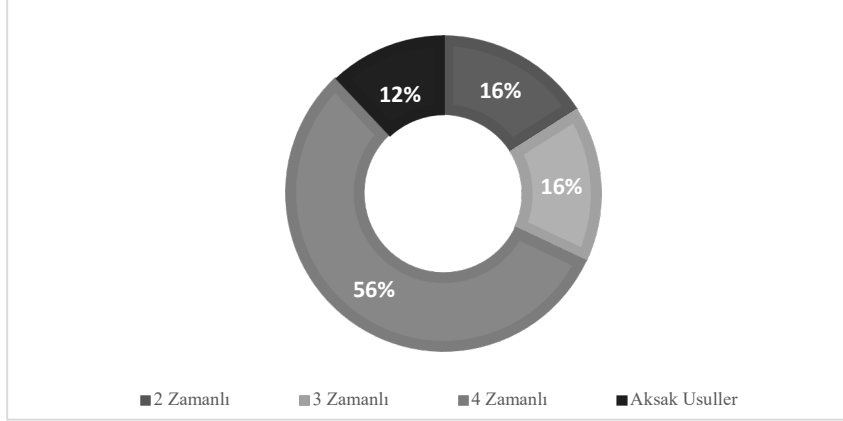


Grafik 1: Belkıs Özener'in Seslendirdiği Şarkılarının Makamsal Ve Makamsal Dizi Hususiyeti Özelliklerine Göre Dağılımı Nasıl?

Sahibinin Sesinden Yeşilçam Albümü içerisinde yer almakta olan 25 şarkının tonal ya da makamsal veya makamsal dizi hususiyeti sergilemesi incelendiğinde Özener, Muhayyer Kürdi makamında Adını Anmayacağım, Gümüş Gerdanlık, Boş Çerçeve, Damarımda Kanımsın, İçin İçin Yanıyor, Senin Yüzünden ve Oyun Bitti şarkıları; Nihavend makamında Aşkın Bahardı, Sevil Neşelen, Nisan Yağmuru, Buğulu Gözler ve

Sen; Hicaz makamında Karakolda Ayna Var, Nasıl Geçti Habersiz ve Oy Oy Bir tanem; Buselik makamında Hayat Sevince Güzel ve Fıstık Gibi; Uşşak makamında Kara Gözlüm ve Tamba Tamba; Segah makamında ise Çile isimli eseri icra etmiştir.

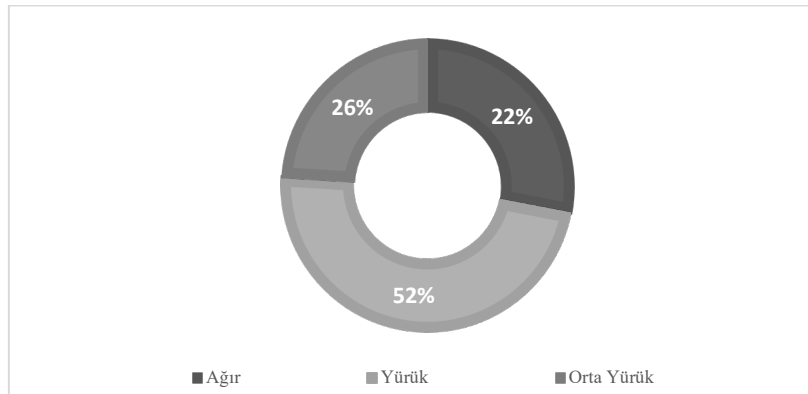
7. Alt probleme ilişkin Bulgular:



Grafik 2: Belkis Özener'in Seslendirdiği Şarkıların Usulleri Nelerdir?

Özener'in seslendirmiş olduğu eserlerin genel olarak basit usüllü kalıplardan oluştuğu, bu basit usullerden ise yoğunluklu olarak 4 zamanlı usul kullanıldığı görülmektedir. Kara Gözlüm, Hayat Sevince Güzel, Boş Çerçeve, Cıvciv Çıkacak Kuş Çıkacak, Damarımda Kanımsın, Aşkın Bahardır, Yağmur, Asmam Çardaktan, Senin Yüzünden, Karakolda Ayna Var, Nisan Yağmuru, Fıstık Gibi, Sen ve Oyun Bitti eserleri albümde yer alan 4 zamanlı eserlere örnek teşkil etmektedir.

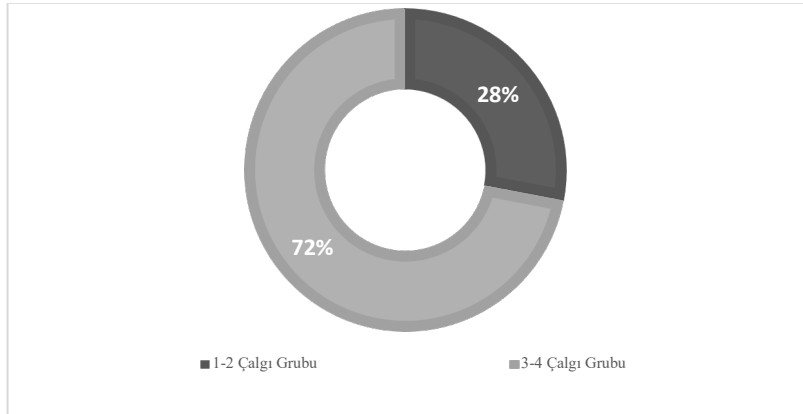
8. Alt probleme ilişkin Bulgular:



Grafik 3: Belkis Özener'in Seslendirdiği Şarkıların Metronom Hızları Nelerdir?

Belkis Özener'in Sahibinin Sesinden Yeşilçam Albümünde seslendirmiş olduğu eserlerin metronom hızlarına bakıldığında Kara Gözlüm, Gümüş Gerdanlık, Nasıl Geçti Habersiz, Boş Çerçeve, Yağmur, Çile, Karakolda Ayna Var Ve Sen şarkılarının ağır hızda; Adını Anmayacağım, Gözüm Sende, Hayat Sevince Güzel, Damarımda Kanımsın, İçin İçin Yanıyor, Senin Yüzünden Ve Nisan Yağmuru şarkılarının orta yürük hızda; Aşkın Bahardır Tamba Tamba, Fıstık Gibi, Oy Oy Bir Tanem, Oyun Bitti, Sevil Neşelen, Asmam Çardaktan Ve Cıvciv Çıkacak Kuş Çıkacak şarkılarının yürük hıza sahip oldukları görülmektedir.

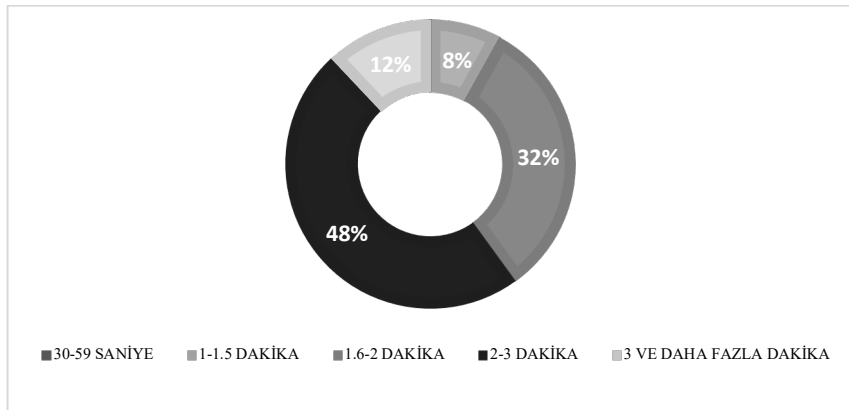
9. Alt probleme ilişkin Bulgular:



Grafik 4: Belkıs Özener'in Seslendirdiği Şarkılarda Kaç Farklı Çalgı Grubu Yer Almaktadır?

Özener'in albüm içerisinde seslendirmiş olduğu 25 şarkı içerisinde yedi eserin 1 veya 2 çalgı grubu yer alarak icra edilmiş olduğu gözlemlenmiştir. Tamba Tamba, Sen, Çile, Oy Oy Bir Tanem, Karakolda Ayna Var ve Cıvıv Çıkacak Kuş Çıkacak eserleridir. Geri kalan on beş eserde 3 ve daha fazla çalgı gruplarının kullanımında yer verilmiş olduğu görülmektedir.

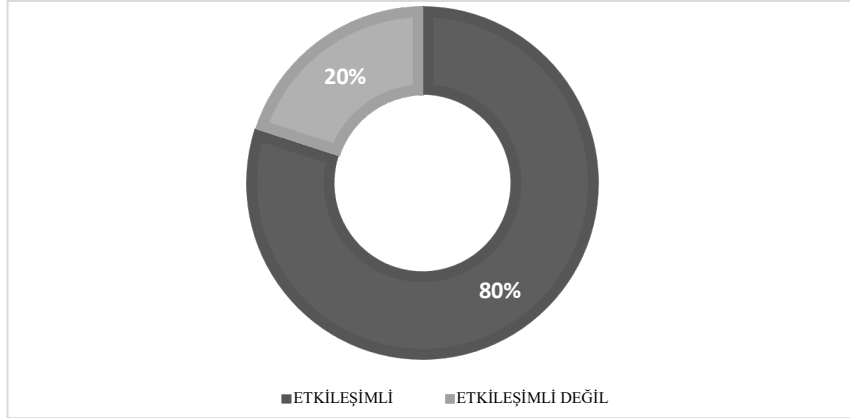
10. Alt probleme ilişkin Bulgular:



Grafik 5: Belkıs Özener'in Seslendirdiği Şarkıların Filmlerde Kullanılan Süre Uzunlukları Ne Kadardır?

Belkıs Özener'in film içerisinde dublaj yöntemi ile icra etmiş olduğu eserlerin büyük bir çoğunluğu film içerisinde yer almakta olan gazino sahnelerini, jenerik akışını ya da konuşma yer almayan düz anlatım sahnelerini doldurma bilmek adına genel olarak 2-3 dakika arasında ve 3 dakika ve daha fazla süre ile kullanılmıştır. Bu kullanımlara örnek olarak Oyun bitti, Tamba Tamba, Boş Çerçeve, Yağmur, Kara Gözlüm, Adını Anmayacağım, Damarımda Kanımsın, Asmam Çardaktan, Senin Yüzünden, Çile gibi eserler gazino ya da çadır tiyatrosu gibi mekanlarda seslendirilme görüntüleri eşliğinde kullanılmışlardır.

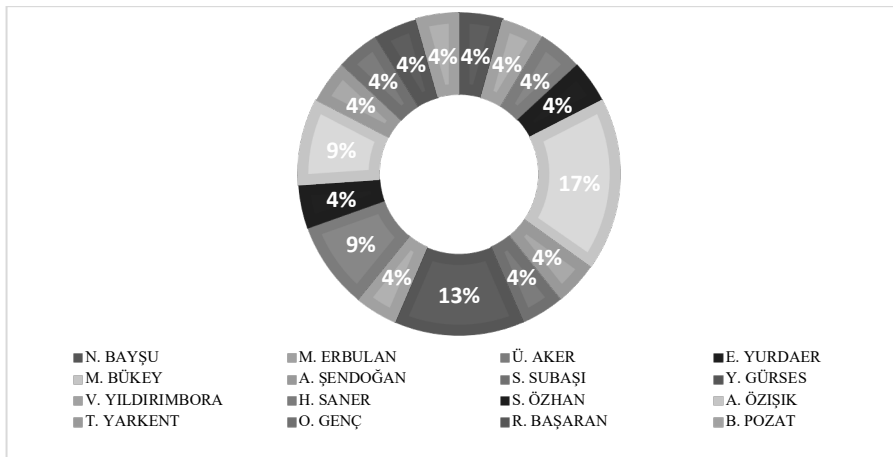
11. Alt probleme ilişkin Bulgular:



Grafik 6: Belkıs Özener'in Seslendirdiği Şarkıların Söz Ögelerinin Film İsimleri Ve Senaryoları İle Etkileşimli Mi?

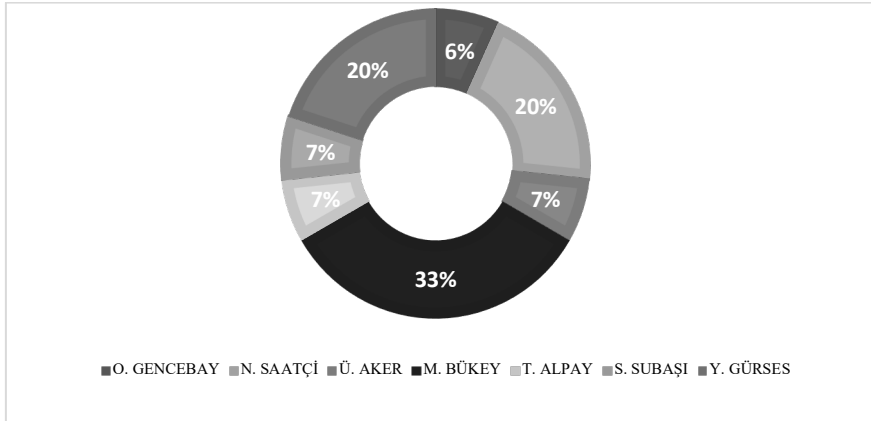
Belkıs Özener'in seslendirdiği şarkıların söz ögelerinin film isimleri ve senaryoları ile etkileşimi incelendiğinde, Kara Gözlüm, Çile, Gümüş Gerdanlık, Cıvcıv Çıkacak Kuş Çıkacak, Fıstık Gibi, Oyun Bitti, Buğulu Gözler ve Boş Çerçeve eserlerinin filmle aynı isme sahip ve senaryo ile uyum içerisinde kullanılmış olduğu gözlemlenirken; Sen, Nisan Yağmuru, Oy Oy Bir Tanem, Karakolda Ayna Var, Yağmur, Damarımda Kanımsın, Gözüm Sende, Senin Yüzünden, Hayat Sevince Güzel eserlerinin film içerisinde kullanıldıkları sahneler ile söz ögeleri arasında uyum olduğu saptanmıştır.

12. Alt probleme ilişkin Bulgular:



Grafik 7: Belkıs Özener'in Seslendirdiği Şarkıların Söz Yazarları Kimlerdir?

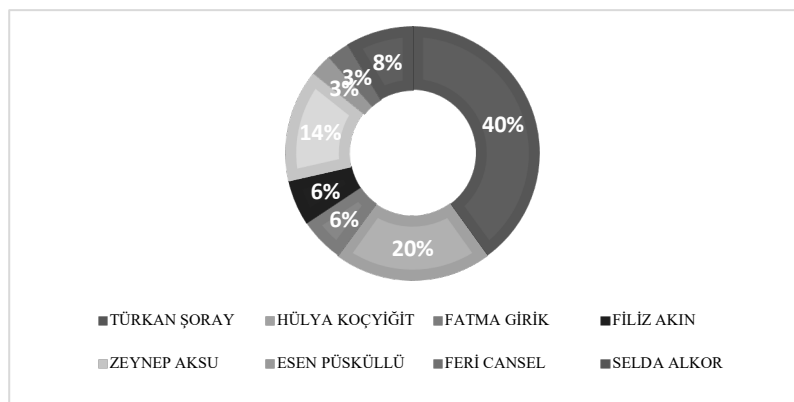
Belkis Özener'in seslendirmiş olduğu eserlerin Söz Yazarlarını incelediğimizde Metin Bükey'in Gümüş Gerdanlık, Çile, Cıvciv Çıkacak Kuş Çıkacak ve Buğulu Gözler isimli eserleri aynı ismi taşıyan filmlerde; Yıldırım Gürses'in Aşkın Bahardı eseri Yaban Gülü ve Yaşamak Ne Güzel Şey filmlerinde, Sen eseri Yaban Gülü filminde Karakolda Ayna Var eserinin Cevriyem ve Fosforlu Cevriye filmlerinde; Hulki Saner'in Çile ve Fıstık Gibi eserleri ile aynı ismi taşıyan filmlerde ve Ş. Ayhan Özışık'ın Senin Yüzünden isimli eseri Aşk Mabudesi, Yaban Gülü ve Yaşamak Ne Güzel Şey filmlerinde, İçin İçin Yanıyor isimli eseri Sürtük filminde yer almış olduğu saptanmıştır.



Grafik 8: Belkis Özener'in Seslendirdiği Şarkıların Bestecileri Kimleridir?

Belkis Özener'in seslendirmiş olduğu eserlerin bestecilerini incelediğimizde Metin Bükey'in Gümüş Gerdanlık, Çile, Cıvciv Çıkacak Kuş Çıkacak ve Buğulu Gözler isimli eserleri aynı ismi taşıyan filmlerde; Dünyanın En Güzel Kadını Filminde ise Tamba Tamba adlı eseri icra edilmiştir. Nedim Saatçi'nin Beyoğlu Güzeli filminde Oyun Bitti ve Adını Anmayacağım şarkılarına, Boş çerçeve filminde aynı isme sahip eserine yer verilmiş olduğu ; Ş. Ayhan Özışık'ın Senin Yüzünden isimli eseri Aşk Mabudesi, Yaban Gülü ve Yaşamak Ne Güzel Şey filmlerinde, İçin İçin Yanıyor isimli eseri Sürtük filminde kullanılmış olduğu ve Yıldırım Gürses'in Aşkın Bahardı eseri, Yaban Gülü ve Yaşamak Ne Güzel Şey filmlerinde, Sen eseri Yaban Gülü filminde Karakolda Ayna Var eserinin Cevriyem ve Fosforlu Cevriye filmlerinde kullanılmış olduğu görülmektedir.

13. Alt probleme ilişkin Bulgular:



Grafik 9: Belkis Özener'in Seslendirdiği Şarkılarda Filmde Görülen Kadın Başrol Oyuncuları Kimlerdir?

Sahibinin Sesinden Yeşilçam Albümünde yer alan şarkıların filmleri incelendiğinde Belkis Özener'in filmlerde

yoğunluklu olarak dublaj yaptığı başrol oyuncuların başında Türkan Şoray bulunmaktadır. Özener, Kara Gözlüm filminde üç şarkı, Çile filminde iki şarkı, Aşk Mabudesi Filminde İki Şarkı Fosforlu Cevriye, Cevriye'm, Sana Dönmeyeceğim, Buğulu Gözler, Dünyanın En Güzel Kadını ve Ateş Parçası filminde birer şarkı olmak üzere Türkan Şoray için toplamda 14 şarkı seslendirmiştir. Hülya Koçyiğit için Beyoğlu Güzeli filminde dört şarkı, Sürtük filmi içinde iki şarkı ve Boş Çerçeve filminin aynı isme sahip ana tema ezgisini seslendirmiştir. Zeynep aksu için Yaban Gülü filminde üç şarkı, Afacan Harika Çocuk bir şarkı ve Gümüş Gerdanlık filminin aynı isme sahip ana tema ezgisini seslendirmiştir. Selda Alkor ve Filiz Akın için üç şarkı, Esen Püsküllü için ise iki eser seslendirmesi yapmıştır.

4.SONUÇLAR

Şarkı dublajı kavramının genel dublaj tanımlarından farklı olup film içerisinde yer alan şarkıların seslendirilmesi olarak öne çıkmaktadır. Türk Sinemasında özellikle Yeşilçam dönemi içerisinde önemli bir yer edinmiş olduğu ve bir meslek olarak ortaya çıkmış olduğu görülmektedir.

Şarkı dublajı kavramının Sevim Şengül ile başlamış olduğu ve Belkis Özener tarafından devam ettirilmiştir olduğu görülmektedir. Yanı sıra belli dönem şarkıcıları ve filmlerde başrol olarak yer alan şarkıcıların da kendi seslerini yapmış oldukları saptanmıştır.

Şarkı dublajı işine Belkis Özener'in özveriyle senelerini adanması, çalışmalarını titizlikle yürütmesi, kendini geri planda tutması ve Yeşilçam emekçisi olması yıllar sonra dahi kıymetinin bilinmesine, mesleğine olan saygısının sonucu olarak dublaj sanatçılığının tüm kimliklerinin önüne geçmiş olduğu düşünülmektedir.

Şarkı dublajı mesleği ile konuşma dublajı profesyonelliğinin, film içerisindeki şarkılara da sirayet etmiş olduğu görülmektedir. Plak kullanımları yerine stüdyo ortamında şarkı kayıtları alınarak, film yapısına ve sahne duygusuna uyumlu eser yorumları yapılmasına imkan tanımıştır. Prozodi ve senkron problemlerinin en aza indirilmesine imkan sağlamaya katkı sağlamıştır.

Filmlerin duygu yoğunluğu ve başrol oyuncularının film içindeki tutum ve davranışlarına uyumlu olarak eser icrası yapan Özener yirmiye yakın başrol oyuncusu seslendirerek izleyicilere oyuncuların gerçekten seslendiriyormuş etkisi uyandırmayı sağlamış ve kendisi yerine bir alternatifi olmayarak bu etkiyi kanıtlamış olduğu görülmektedir.

Sahibinin Sesinden Yeşilçam Albümü içerisinde yer almakta olan 25 şarkının makamsal ve makamsal dizi hususiyeti sergilemekte olduğu bulunduğu görülmektedir. Özener; Muhayyer kürdi Makamında %30, Nihavend Makamında %22, Hicaz ve Kürdi Makamlarında %13, Buselik ve Uşşak Makamlarında %9 oranında eser icra etmiştir.

Belkis Özener'in Yeşilçam filmlerinde seslendirmiş olduğu eserlerin usul yapılarının basit usullerle ölçüldüğü, eserlerde 4 zamanlı usulün %56 oranında 4 zamanlı, %16 oranlarında 3 zamanlı ve aksak usüllü,%12 oranında ise 2 zamanlı olduğu tespit edilmiştir.

Belkis Özener'in Yeşilçam filmlerinde seslendirmiş olduğu eserlerin metronom hızları incelendiğinde %41 oranında yürük tempoya %35 oranında ağır bir tempoya ve %24'lük oranda orta yürük bir tempoya sahip olduğu saptanmıştır.

Belkis Özener'in seslendirmiş olduğu şarkı formundaki eserlerin film içerisindeki kullanım uzunluklarına bakıldığında ise %42'lik bir yoğunlukla 2-3 dakika arasında kullanılmakta olduğu, bu oranı %32 il3 1.6-2 dakika arası kullanımın takip ettiği görülmektedir.

Belkis Özener'in Yeşilçam filmlerinde seslendirmiş olduğu eserlerdeki çalgı gruplarına bakıldığında %82 oranında 3-4 çalgı grubu, %28 oranında 1-2 çalgı grubunun olduğu görülmektedir.

Film konusu ile Belkis Özener'in seslendirmiş olduğu eserlerin söz öğelerinin uyumluluk oranları incelendiğinde %80 oranında etkileşimli- uyum içerisinde olduğu %20 oranında ise tam bir etkileşimden söz edilemeye de yaklaşık hisler uyandırmakta olduğundan söz edilebilmektedir.

Belkıs Özener Filmde seslendirilen eserlerin söz yazarı on iki isimden %19'luk oranda M. Bükey ve %13 oranında Y. Gürses; eserlerin bestelerinde ise yedi bestekardan yoğunluklu olarak %36 oranında M. Bükey, %22 oranında İsmet N. Saatçi ve %14 oranında Y. Gürses'in eserlerini icra etmiş olduğu görülmektedir.

Filmlerde eserleri seslendirmekte olduğu görülen Yeşilçam aktristi %39 oranında Türkan Şoray olduğu görülmektedir. Şoray'ı %19 oranında Zeynep Aksu ve %14 oranında Hülya Koçyiğit takip etmektedir.

KAYNAKÇA

Abisel, Nilgün (1995). Popüler Sinema ve Türler, İstanbul: Alan Yayıncılık.

Aksoy, Ahmet, Şahin (2006). Seslendirme Sanatı, Ankara: Kardaham Yayınları.

Ayça, Engin (1996). Yeşilçam'a Bakış. Haz: Süleyman Murat Dinçer, Ankara: Doruk Yayınları.

Büyüköztürk, Şener vd. (2017). Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Pegem Yayınları.

Dönmez, Yağmur, Eylül (2017). Yeşilçam Filmlerinde Popüler Müzik. Ankara: Gece Yayınları.

Dönmez, Yağmur Eylül (2017). Yeşilçam Filmlerinde Türk Sanat Müziği Makamları ve Etkileri. Ankara: Gece Yayınları.

Dönmez, Yağmur, Eylül 1968-1978 Yılları Arasında Yeşilçam Filmlerinde Kullanılan Türk Müziklerinin Makamsal ve Yapısal Açılardan İncelenmesi. İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Malatya.

Erksan, Metin (1996). Sinemanın 100. Yılı. Der: S.M. Dinçer, Türk Sineması Üzerine Düşünceler. Ankara: Doruk Yayınları.

Erdoğan, İrfan ve Solmaz, Beşevli, Pınar (2005). " Sinema ve Müzik" Ankara: Erk Yayınları.

Kirel, Serpil (2005). Yeşilçam Öykü Sineması. İstanbul: Babil Yayınları.

Özgüç, Agah (1994). 80. Yılda Türk Sineması. Ankara: TC Kültür Bakanlığı Yayınları.

Özuyar, Ali (2016). Sessiz Dönem Türk Sinema Tarihi. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Scognomillo, Giovanni (1998). Türk Sineması Tarihi. İstanbul: Kabalcı Yayınları.

Şener, Erman (1970). Yeşilçam ve Türk Sineması. İstanbul: Kamera Yayınları.